

stuk   **566** (2009-2010) – Nr. 2
ingediend op   30 juni 2010 (2009-2010)

Ontwerp van decreet

houdende instemming met het tweede Protocol
bij het Verdrag van Den Haag van 1954
inzake de bescherming van culturele goederen
in geval van een gewapend conflict,
opgemaakt in Den Haag op 26 maart 1999

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking
uitgebracht door de heer Marc Hendrickx

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Karim Van Overmeire.

Vaste leden:

de heren Ludwig Caluwé, Paul Delva, mevrouw Sabine Poleyn, de heer Johan Verstreken;
de heren Frank Creyelman, Karim Van Overmeire, Christian Verougstraete;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
mevrouw Fatma Pehlivan, de heer Jan Roegiers;
de heren Matthias Diependaele, Marc Hendrickx;
de heer Luckas Van Der Taelen;
de heer Peter Reekmans.

Plaatsvervangers:

de heren Lode Ceyskens, Carl Decaluwe, Ward Kennes, Veli Yüksel;
de dames Marijke Dillen, Katleen Martens, de heer Stefaan Sintobin;
de heren Marnic De Meulemeester, Bart Tommelein;
de heer Philippe De Coene, mevrouw Mia De Vits;
de dames Danielle Godderis-T'Jonck, Liesbeth Homans;
de heer Bart Caron;
de heer Jurgen Verstrepen.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken.

Stukken in het dossier:

566 (2009-2010) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur	4
1.	Algemene situering: de bescherming van cultuurgooderen.....	4
2.	Het verdrag van Den Haag van 1954 en het eerste protocol.....	4
3.	Tweede protocol bij het verdrag van Den Haag	4
II.	Bespreking	5
III.	Stemmingen	6
1.	Artikelsgewijze stemming	6
2.	Stemming over het geheel	6

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking werd op datum van dinsdag 29 juni 2010 het ontwerp van instemmingsdecreet met het tweede Protocol bij het Verdrag van Den Haag van 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict (Den Haag, 26 maart 1999), na bespreking, unaniem aangenomen.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR MEVROUW JOKE SCHAUVLIEGE, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU, NATUUR EN CULTUUR

1. Algemene situering: de bescherming van cultuurgoederen

Minister *Joke Schauvliege* legt uit dat roerende of onroerende cultuurgoederen die onder het verdrag van Den Haag en zijn protocollen vallen, in geval van een gewapend conflict wegens hun onschatbare waarde bijzonder beschermd moeten worden. Strijdende partijen vielen in de loop van de geschiedenis immers – zowel bij internationale als interne conflicten – soms doelbewust musea en monumenten aan, om schade toe te brengen aan de identiteit, de cultuur en de geschiedenis van de beschaving van hun tegenstanders. De bescherming van cultuurgoederen behoort, zowel in vreedstijd als in geval van een gewapend conflict, tot de essentiële plicht van de staten. Het cultureel erfgoed is immers de uiting van de identiteit van een volk.

2. Het verdrag van Den Haag van 1954 en het eerste protocol

Het verdrag van Den Haag werd door België ondertekend op 14 mei 1954, waarna het voor België in werking trad op 16 december 1960. De minister preciseert dat de bescherming van culturele goederen zowel de beveiliging als de eerbiediging omvat, door de verdragsluitende staten, van goederen die zich op hun grondgebied of op dat van een andere staat bevinden. De verdragsluitende staten hebben de plicht om desgevallend reeds in vreedstijd de culturele goederen die zich op hun grondgebied bevinden, te beveiligen tegen voorzienbare gevolgen van een gewapend conflict. De goederen worden beschermd tegen iedere vijandelijke daad, zoals diefstal, plundering of vandalisme.

Het verdrag verbiedt ook uitdrukkelijk elk gebruik van die goederen voor doeleinden die hen aan vernieling of beschadiging zouden kunnen blootstellen in geval van een gewapend conflict. De beschermingsmaatregelen omvatten ook het verbod om die goederen te vervoeren buiten een bezet grondgebied. Samen met het verdrag werd ook een eerste protocol ondertekend.

Eind februari 2010 hadden 123 staten het verdrag van Den Haag ondertekend en 100 het eerste protocol. Daarbij kunnen onder meer Irak, Iran, Libanon en Soedan vermeld worden. De Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk hebben tijdens de onderhandelingen met het oog op het sluiten van het tweede protocol, het voornemen geuit om toe te treden. De Verenigde Staten hebben dienovereenkomstig op 13 maart 2009 hun toetredingsakte neergelegd.

3. Tweede protocol bij het verdrag van Den Haag

De UNESCO en andere intergouvernementele en niet-gouvernementele organisaties hebben het verdrag van 1954 geëvalueerd. Het werk van die deskundigen resulteerde in een ontwerp van tweede protocol bij het verdrag van 1954. Het verdrag bleek immers nauwelijks te werken. Het tweede protocol moet dan ook zorgen voor een grotere doeltreffendheid en voor meer universaliteit. Minister Schauvliege benadrukt dat het tweede protocol derhalve een aanvulling is van het verdrag van 1954 met nieuwe verplichtingen. Het vormt met andere woorden geen amendement op of wijziging van het basisverdrag.

Het creëert een nieuwe categorie van extra beschermde culturele goederen en sites. Die vallen onder een regime van zogenaamde ‘versterkte bescherming’ (cf. de verdragsarti-

kelen 10 en 11). Deze categorie wordt gecreëerd ter vervanging van het slecht werkende systeem van de ‘bijzondere bescherming’. Elke partij moet een lijst voorleggen van de culturele goederen waarvoor zij die versterkte bescherming zal vragen. Om te komen tot een volledige lijst voor België, zal dus overleg gepleegd moeten worden met de andere deelstaten, onder meer qua aantal, selectie en representativiteit.

Het tweede protocol is van toepassing in geval van oorlog, met of zonder overschrijding van de internationale grenzen en voert regels in aangaande de strafbaarstelling. Het protocol is echter niet van toepassing ingeval van interne conflicten en binnenlandse onlusten zoals oproer, geïsoleerde en sporadische gewelddaden en andere soortgelijke daden.

Er wordt een comité opgericht dat instaat voor de toepassing van het protocol en dat samenwerkt met de betrokken internationale en nationale organisaties. Er wordt ook een fonds voor de bescherming van de culturele goederen in geval van een gewapend conflict, opgericht. Het moet voorzorgsmaatregelen in vredetijd stimuleren en noodmaatregelen in oorlogstijd vastleggen. De bijdrage van de partijen tot dit fonds is weliswaar vrijwillig.

Minister Schauvliege geeft verder nog mee dat de partijen om de vier jaar een verslag moeten voorleggen over de toepassing van het protocol. De Interministeriële Conferentie voor Humanitair Recht (ICHR) heeft voor de periode 1999-2005 het Belgische rapport ingediend bij de UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization). Deze informatie is opgenomen in het UNESCO-rapport van 2005, maar niet verder verspreid. Het spreekt daarbij voor zich dat de bevoegde diensten van de deelstaten betrokken moeten worden bij het opstellen van dit vierjaarlijkse rapport.

Afsluitend verzoekt de minister de commissieleden het hen voorgelegde instemmingsdecreet te willen goedkeuren.

II. BESPREKING

De heer *Ward Kennes* vraagt of er ideeën circuleren over wat er voor Vlaanderen op de Belgische lijst zal staan.

Voor wat haar bevoegdheid betreft, stelt minister *Joke Schauvliege* dat dat de zogenaamde ‘topstukken’ zijn. Allicht zal er ook onroerend erfgoed op de lijst komen.

Voor de heer *Marc Hendrickx* kan een dergelijke lijst uit haar aard nooit volledig limitatief zijn.

Refererend aan het hoger aangehaalde Irak-voorbeeld, vraagt mevrouw *Fatma Pehlivan* of het verdrag desgevallend ook met terugwerkende kracht geldt.

De heer *Karim Van Overmeire* merkt op dat het begrip conflict niet gedefinieerd wordt. Niet alleen tijdens een acuut conflict maar ook tijdens de daaropvolgende fase, bijvoorbeeld een bezetting, wordt cultureel erfgoed vernietigd of verwijderd. Geldt het verdrag enkel als er vijandelijkheden zijn of ook op gebieden waarvan de status niet geregeld is, hoewel er geen conflicten meer zijn? Vallen bijvoorbeeld gebieden als Noord-Cyprus, of Nagorno-Karabach hieronder?

Minister *Joke Schauvliege* bevestigt desgevraagd dat de lijst van te beschermen culturele goederen kan wijzigen. Ze benadrukt daarbij dat het verdrag hoe dan ook voor alle cultuurgoederen geldt, maar dat de goederen op de lijst in kwestie nog eens extra worden beschermd. Een conflict wordt ook behoorlijk ruim geïnterpreteerd en is niet beperkt tot zones met klassieke gewapende conflicten. De bescherming moet trouwens ook in vredetijd gegarandeerd blijven.

De heer *Ward Kennes* had graag vernomen hoe Vlaanderen, of België, zal optreden als er hier kunst uit oorlogsgebieden te koop wordt aangeboden. Wordt dat bijvoorbeeld teruggestuurd of in beslag genomen? Het verdrag mag dan wel van sancties spreken, die moeten toch in de interne rechtsorde omgezet worden? Hoe zit het met andere woorden met het handhavingsmechanisme bij dit internationaal akkoord? Daarzonder dreigt een en ander immers tamelijk vrijblijvend te zijn.

Minister *Joke Schauvliege* zegt dat er een comité opgericht wordt om binnen het verdrag sancties uit te werken.

Daarop inpikkend wijst de heer *Karim Van Overmeire* erop dat het hoe dan ook nog steeds een staat zal zijn die de sancties moet toepassen. Een wetgevend initiatief op federaal niveau lijkt – gezien het strafrechtelijk karakter van een en ander – in deze dan ook waarschijnlijk.

Minister *Joke Schauvliege* bevestigt dat onvreemde goederen eigendom blijven van het land van herkomst. Dat geldt echter niet voor de goederen die voor de inwerkingtreding onvreemd zijn. Ze zal hierover meer informatie opvragen bij de dienst Onroerend Erfgoed en bij de Federale Overheidsdienst (FOD) Buitenlandse Zaken en die informatie schriftelijk aan de commissieleden bezorgen.

III. STEMMINGEN

1. Artikelsgewijze stemming

Artikel 1

Ter stemming gelegd, wordt het eerste artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimité van 9 stemmen.

Artikel 2

Ter stemming gelegd, wordt daarna ook het tweede artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimité van 9 stemmen.

2. Stemming over het geheel

In zijn geheel ter stemming gelegd, wordt het ontwerp van decreet houdende instemming met het tweede Protocol bij het Verdrag van Den Haag van 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict, opgemaakt in Den Haag op 26 maart 1999, ten slotte eveneens aangenomen bij unanimité van 9 stemmen.

De voorzitter,

Karim VAN OVERMEIRE

De verslaggever,

Marc HENDRICKX